

ZPRÁVA O ČINNOSTI ČESKOSLOVENSKÉ BIOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI V ROCE 1995

Činnost Čs. biologické společnosti se v uplynulém roce vedle již tradičního organizování vědeckých konferencí a symposií a zaměření na popularizaci vědecké práce začala rozšiřovat do dalších oblastí čistě vědeckého i vědecko-organizačního života. Rozvíjí se např. spolupráce na grantových oponentních řízeních, prakticky a metodicky zaměřené kursy a konzultace, diskuse k obecnějším problémům biologického vzdělávání, spolupráce na tvorbě výukových a kontrolních programů studia biologie.

1. Přínos aktivity společnosti pro rozvoj vědy

Nejvýznamnější vědeckou akcí v uplynulém roce byla konference **2nd International Conference on Environmental Mutagens in Human Populations (ICEMHP)** v Praze 20.-25.8.1995 pořádanou Společností pro mutagenezu zevním prostředím. Předseda této společnosti Dr. R. Šrám je současně prezidentem European Environmental Mutagen Society. Cílem konference bylo upozornit na problematiku ohrožení lidského zdraví mutageny a karcinogeny z potravy, průmyslových odpadů, městského znečištění a radiačního původu. Závěry a doporučení z vědeckého jednání včetně poznatků o využívání biomarkerů byly zpracovány formou 51 příspěvků, které budou publikovány v roce 1996 v *Environmental Health Perspectives*.

Důležitou tuzemskou akcí byly **13. Biologické dny** v Hradci Králové s polytematickou náplní. Konference poskytla příležitost vědeckým pracovníkům z různých oblastí biologie k prezentaci nových výsledků i přehledných sdělení. Podrobnější informace jsou v následující části zprávy.

Významnou akcí bylo **28. výroční shromáždění cytogenetické sekce** 5.-7.10.1995 v Brně s mezinárodní účastí z Německa, Anglie a USA.

Některé akce společnosti, např. v olomoucké pobočce byly využity k organizaci veřejných závěrečných oponentních řízení vnitřních grantů nebo v brněnské pobočce k prezentaci habilitačních přednášek.

Mezi prakticky zaměřené akce patřil **postgraduální kurs v abdominální ultrasonografii**, pořádaný z pověření Evropské federace ultrazvukových společností Českou společností pro ultrazvuk v lékařství a v biologii jako součást akce Euroson School East West Collaborations. Předseda této společnosti prof. Hrazdira se také zúčastnil výroční konference Amerického ústavu pro ultrazvuk v lékařství v San Franciscu, kde poskytl rozhovor redaktorovi časopisu *Diagnostic Imaging*.

Pedagogická sekce iniciovala diskusi odborníků o biologickém vzdělávání naší populace na stránkách Biologických listů.

V rámci sekce biologie buňky se uskutečnila oponentura studijního programu a sylabu biologických předmětů přírodovědeckého bakalářského studia pardubické univerzity a oponentura testů pro maturitní zkoušky z biologie pro agenturu SCIO.

2. Vědecká aktivita

Společnost rozvíjela svou aktivitu v uplynulém roce v 6 pobočkách a 9 sekcích.

Pobočka v Praze uspořádala **3 přednášky** zahraničních hostů, s účastí 30 osob.

Pobočka v Brně uspořádala **13 schůzí**, na kterých bylo předneseno 30 přednášek při průměrné účasti 28 posluchačů, dále se podílela na organizaci **Morfologického symposia** při příležitosti 100. výročí narození prof. Koldy 22.11.1995. Dále pobočka spolupracovala s Českou anatomickou společností, Společností pro biochemii a molekulární biologii, Českou imunologickou společností a Československou mikrobiologickou společností. Na 2 schůzích pobočky byly předneseny **habilitační přednášky** teoretických oborů. S mimořádným ohlasem se setkala přednáška prof. Nečase „Molekulové motory“, které se zúčastnilo 80 posluchačů.

Pobočka v Olomouci uspořádala **3 přednáškové schůze**: 10.4.1995 přednáška prof. Nečase „Molekulové motory“ za účasti 20 členů společnosti a 150 studentů, dále přednáška dr. Vítka 24.10.1995 „Mezibuněčné komunikace přes buněčná spojení“ za účasti 14 osob, konečně přednáška dr. Ulfiga z Polska „Keratinofilní houby v průmyslových kalech a odpadních vodách“ 14.11.1995 za účasti 7 osob. Dále byla pobočka spolupořadatelem veřejného závěrečného oponentního řízení vnitřních grantů lékařské fakulty UP z oblasti základního a klinického výzkumu. Obhajováno bylo 18 projektů, účastnilo se 20 osob.

Pobočka v Hradci Králové uspořádala ve spolupráci s hlavním výborem **13. Biologické dny** s polytematickou náplní v Hradci Králové 4.-6.9.1995 na lékařské fakultě při příležitosti 50. výročí jejího založení. Účastnilo se 81 vědeckých pracovníků, z toho 14 ze Slovenska. Prezentováno bylo 34 ústních sdělení a instalováno 34 posterů. Z průběhu Biologických dnů by pořízen videozáznam, který bude sloužit k dalším vědeckým účelům a pro účastníky jednání byla vydány souhrny, které také budou publikovány ve Folia Biologica. Dále pobočka uspořádala 10 přednáškových schůzí ve spolupráci s Fyziologickou sekcí s průměrnou návštěvností 20 osob.

Pobočka v Pardubicích uspořádala v uplynulém roce **1 seminář**.

Cytogenetická sekce uspořádala **28. výroční zasedání cytogenetické sekce** v Brně 5. 7.10.1995. Účastnilo se zde asi 100 vědeckých pracovníků, ze zahraničí zde byli hosté z Německa, Anglie a USA. Programové bloky tvořily cytogenetika, prenatalní diagnostika, molekulární genetika a onkogenetika. Dále sekce uspořádala pracovní den 19.4.1995 v Hradci Králové za účasti 120 osob. Rovněž proběhla členská schůze sekce.

Společnost pro mutagenizi zevním prostředím uspořádala mezinárodní akci **2nd International Conference on Environmental Mutagen in Human Populations** v Praze 20.-25.8.1995 v Praze za účasti 220 osob. Před touto konferencí byl ve dnech 19.-20.8.1995 byl uspořádán **Workshop on Comet Assay**, kterého se účastnilo 60 osob. Ve dnech 3.-4.5.1995 uspořádala tato sekce společnosti v Brně 18. Pracovní dny za účasti 60 osob.

Pedagogická sekce uspořádala **2 celostátní semináře** - 7.6.1995 v Brně a 15.11.1995 v Praze Hlavní tématikou seminářů byly psychické problémy dnešní studující mládeže, vklad mitochondriální DNA k evoluci člověka a aktuální otázky středoškolské výuky biologie a pedagogické sekce. Seminářů se účastnilo 19 osob.

Biofyzikální sekce uskutečnila ve spolupráci s Biofyzikálním ústavem v Nedvědicí 8. 11.7.1995 **workshop** o nejnovějších výsledcích v oblasti radiační biofyziky spojený se schůzkou řešitelů programu COPERNICUS. Setkání se zúčastnilo 8 zahraničních vědců a 20 z ČR. V uplynulém roce zorganizovala sekce 25 seminářů, na osmi z nich přednášeli zahraniční vědeckí pracovníci. Průměrná účast byla 20 osob.

Česká společnost pro ultrazvuk v lékařství a biologii pořádala jako svou hlavní akci **postgraduální kurs v abdominální ultrasonografii**. Vedle 80 účastníků z České republiky se kurzu zúčastnilo 15 pracovníků ze Slovenska.

Sekce pro buněčnou biologii uspořádala 6.-7.2.1995 **seminář o cytoskeletu**, odezvělo zde 20 přednášek, instalováno bylo 8 posterů a zúčastnilo se 37 vědeckých pracovníků. Dále sekce spolupracovala na organizaci **přednášek 3 zahraničních pracovníků**. Pracovníci sekce se účastnili konzultace studijního programu a sylabů biologických předmětů přírodovědeckého bakalářského studia pardubické univerzity a oponentury testů pro maturitní zkoušky z biologie pro agenturu Scio.

3. Ediční činnost

Jako každoročně se i v minulém roce ediční činnost uskutečňovala formou interních tisků pro vnitřní potřebu společnosti:

Byly vydány tyto materiály:

1 číslo Zpravodaje Čs. biologické společnosti, hlavní výbor

Materiály z konference 2nd International Conference on Environmental Mutagens in Human Populations budou publikovány v časopise Environmental Health Perspectives, vol. 104, 1996, Supplement No, Společnost pro mutagenezi zevním prostředím

K workshopu o nejnovějších výsledcích v oblasti radiační biofyziky byl vydán sborník abstrakt, biofyzikální sekce

4. Výhled na rok 1996

Přednášková odpoledne s aktuální biologickou tematikou obecného i specializovaného zaměření, během roku 1996, pobočka v Brně

Přednáškové schůze během roku 1996, spolupráce na pořádání veřejných obhajob grantových projektů na lékařské fakultě v únoru 1996, pobočka v Olomouci

29. výroční cytogenetické symposium v září 1996, Praha, Cytogenetická sekce

Pracovní den, duben 1996, Brno, Cytogenetická sekce

19. Pracovní dny Společnosti pro mutagenezi zevním prostředím, duben 1996, Brno, Společnost pro mutagenezi zevním prostředím

Dva celostátní semináře, první na jaře 1996 v Praze, druhý na podzim (místo konání bude upřesněno), pedagogická sekce

III. symposium „Radiation biology and its application in space research“, listopad 1996, biofyzikální sekce

Ultrasonografická konference, září 1996, Brno nebo Olomouc, Česká společnost pro ultrazvuk v lékařství a biologii

Ultrasonografické fórum v rámci mezinárodního veletrhu MEFA, jaro 1996, Brno, Česká společnost pro ultrazvuk v lékařství a biologii

Seminář o cytoskeletu 8.-10.2.1996, Vranovská Nová Ves u Znojma, sekce pro buněčnou biologii

Příležitostně vědecké schůze - přednášky zahraničních hostů, během roku 1996, sekce pro buněčnou biologii

Kromě toho pobočky i odborné sekce budou pořádat **jednotlivé přednášky nebo přednáškové večery**, poskytnou příležitost pro prezentaci zahraničních hostů a budou spolupracovat při organizaci vědeckých konferencí středoškolských i vysokoškolských, kde studenti a posluchači těchto škol budou mít příležitost publikovat své výsledky.

5. Organizační a administrativní činnost

Hlavní výbor Čs. biologické společnosti se v uplynulém roce sešel dvakrát 26.4. a 13.12. a předsednictvo se sešlo několikrát podle aktuální potřeby.

Skupina pracovníků v oboru světelné mikroskopie se obrátila na hlavní výbor s návrhem založit novou odbornou skupinu pro zájemce o světlenou mikroskopii a její různé aplikace a modifikace. Předpokládáme, že nová sekce bude ustavena v příštím roce.

Biofyzikální sekce se v uplynulém roce rozhodla rozdělit na část českou a slovenskou v souvislosti s rozdělením Komitétu IUPAB.

Hlavní výbor v uplynulém roce zaznamenal oslabení kontaktů se slovenskými partnery společnosti a obrátil se proto na své slovenské kolegy se žádostí o vyjádření jejich stanoviska k budoucímu uspořádání společnosti.

6. Statistické údaje a závěr

V Čs. biologické společnosti pracuje 6 poboček v České republice, kde jsou členové zastoupeni takto: pobočka v Praze 677 členů, pobočka v Brně 680 členů, pobočka v Olomouci 84 členů, pobočka v Hradci Králové 86 členů, pobočka v Ostravě 41 členů, pobočka v Pardubicích 24 členů. Celkem je v Čs. biologické společnosti registrováno 1552 členů.

Při hlavním výboru Čs. biologické společnosti je ustaveno 9 odborných sekcí: sekce cytogenetická 150 členů, sekce evoluční biologie 50 členů, Společnost pro mutagenезi zevním prostředím 115 členů, sekce pedagogická 57 členů, sekce pro biologii nízkých teplot 120 členů, Česká společnost pro ultrazvuk v lékařství a biologii 144 členů, sekce reprodukční biologie 56, sekce buněčné biologie 201, sekce biofyzikální 123.

Spektrum činnosti Čs. biologické společnosti se začalo rozšiřovat do dalších oblastí, zejména v rámci vědecko-organizační práce. Uskutečnily se konzultace výukových programů biologie a testovacích systémů, oponentury grantových projektů a byly prezentovány habilitační přednášky. Byly také pořádány prakticky zaměřené doškolovací kursy a přednášky. Řada akcí společnosti byla využita k prezentaci přednášek zahraničních odborníků. Velmi užitečným se ukazuje společná organizace některých, zejména interdisciplinárních akcí, s vysokými školami, výzkumnými ústavami, jinými odbornými společnostmi nebo jinými institucemi.

V Čs. biologické společnosti bylo uspořádáno v roce 1995 59 akcí s účastí 2650 vědeckých pracovníků.

Doc. MUDr. Roman Janisch, DrSc.
vědecký tajemník